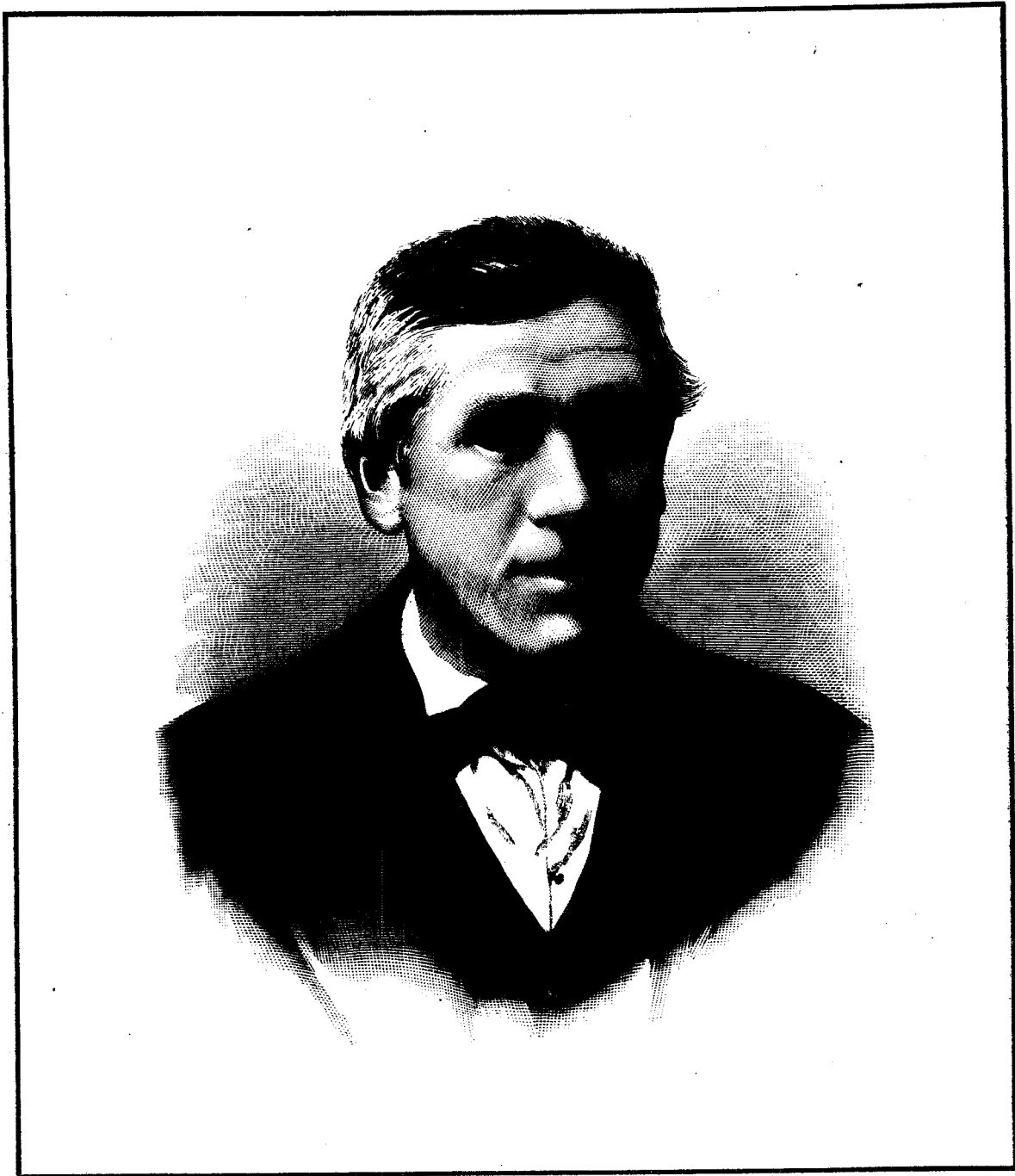

Illustreret Tilæg til
„Verdens Gang“.

No. 4.

* April 1888. *

1. Hærg.

Baadbygger Nils Erikson Narviken.

Baadbygger Nils Grifsen Narviken.

Nærværende Blad har fra Tid til anden leveret Billeder af og indeholdt kortere Beretninger om Mænd, der staar som typiske Repræsentanter for vort nationale Arbejde. Blandt disse hører i første Række den Mand, hvis Billede vi foran gengir.

Naar man fra Nisør rejser indover den smukke Søndeledfjord, vil man gennem et snevert Fjeldstær se Vaaningshuset i Narviken. Stedet er ganske ejendommeligt. Indløbet der er omgitt af Fjeld til begge Sider, er kun 60 Meter bredt. Men naar man kommer gennem denne Snevring, er man inde paa en dyb og rummelig Havn, der gir Plads for en hel Skibsflaade. Dette store Bassin er, med Undtagelse af det trange Indløb, luft af Fjeld til alle Sider. Et bedre Smuthul for en Orlogsflaade har Naturen ingensteds dannet, og Sømilitære, som nu kjender Lokaliteterne, har nysgjert oploddet og kartlagt denne mærkelige Havn.

Inde i Bassinets Bund ligger Nils Grifsens bekjendte Baadværft, og lidt længer oppe hans Gaard, hvis Forder paa tre Sider omgives af stejle Fjelde, saa man her staar foran et lidet har- dangerst Landstak, eneftaaende i denne Landsdel.

Nils Grifsen blev født paa Frøen i Søndeled Sogn 1837. Han begyndte ganske ung som Skibstømmermand. Senere deltog han i Baadbyggeriet paa Barmen, og blev snart fortrolig med denne Baadform, som vi mindes i sin Tid blev beskrevet af Eilert Sundt.

En begavet og energisk Mand som Nils Narviken, kunde ikke længe finde sig i at staa i underordnet Stilling. Han oprettede eget Baadbyggeri paa Søndeled Gaard, hvilken Virksomhed han siden flyttede til Narviken, som han kjøbte. Dengang var Ejendommen i Forfald baade med Hensyn til Jord som Huse, og den søbede kun 2 Kjør. Nu er den et lidet Mønsterbrug med stort, hvidmalt, toetages Vaaningshus og med Fjøs og Udhus, som hører til Amtets beste.

Da vi kom ind i Fjøsset, hvor der stod 5 staute Melkekjør og en diger Dkse, sa vi til Nils Grifsen: „For et stort og lyst Fjøs, De har opført!“ „Ja“, sa Nils paa sin lune og tænksomme Maade, „vi liker selv at ha det lyst, og saa tænkte jeg, Dyrene liker det samme“.

Var alle Landmænd gjennemtrængt af den Dpfatning, vilde vort Fjøsstel og derved vort Jordbrug, staa ulige højere, end det gjør.

Baadbyggeriet paa Barmen er svin- dende, Hoveddriften er gaat over til Narviken. I 1864 byggede Nils Grifsen sin første Lodsbaad. Senere er fra hans Haand gaat over 100 Skjter og Dæks- baade, og de Skibsbaade, Sjegter og mindre Baade, som er gaat paa Vandet fra Narviken, har han ikke Tal paa. Dette viser, her Nar om andet paagaar en betydelig Virksomhed.

Paa sin Baadform har Nils Grifsen lagt meget og skarpsindigt Arbejde. Stille og fordringsløs, som han gaar paa Værftet, vælter han mer end andre. Han gaar selv foran og faar Arbejdet fort fra Haanden, og saa vil hans Arbejdere ikke staa tilbage. Han har et skarpt Øje for alt. Ethvert Djeblik og ethvert Stykke Træ udnyttes paa beste Maade. Men med alt dette hersker der mellem ham og hans Undergivne et gjensidigt Tillidsfor- hold, som kun er tilstede der, hvor Ar- bejderen spiser ved Husbondens Bord og er som et agtet og hjært Lem af Familien.

Saa er Forholdet hos Nils Grifsen.

Narvikbaaden er en Mellemform af Hvalør- og Arendalsbaaden. Det ejen- dommelige ved Hvalørbaaden er: mindre Størrelse og skarp Form. Arendalstypen er mere fuldbygd og mindre skarp. Nar- vikbaaden søger at opta i sig det beste af begge disse Baadformer. Den til- stræber at forene Hvalørbaadens Sejl- dygtighed med Arendalsbaadens Spdyg- tighed, og Bevistet for, at Dpgaven er løst, har man i Narvikbaadens altid sti- gende Efterførsel.

Narvikbaaden tilsigter altsaa at gjøre fortrinlig Tjeneste som Lods- og Fisser- baade i Storm og Uvej. Den er en „Stormbaad“. Den er ikke, som Archer- baaden, hovedsagelig anlagt paa hurtig Sejlas, og den er ikke, som Listerbaaden,

skiftet som letvint Garnbaad i rum Sø: Narvikbaaden er stærk og beregnet paa: at trodse Skageraks krappe Søer, paa at sejle godt og fremfor alt paa at beskytte Mennekeliv. Derfor søges den ikkeminst for den haarde Lodsbedrift til Frelse af Mandskab og Fartøj i oprørt Hav.

Naar Søen raser og brøler mod Skjærene, saa Skjærgaarden staar i Braat og Sjøsprøjt; naar Stormens Tuben og Bulder overdøver Nødsfuddene, og Koner og Børn vaander sig i Graad og For- tvilelse for sine Kjære; naar Kysten blir som den visse Grav for den Sjømand, der er saa ulykkelig at ligge ind mod Land i en forrygende Oktoberstorm med Snekrev og Kulde, — da er Narvikbaa- den i sit rette Element, da fører den sejr- rig Kamp, og først efter en sliq Ge- neraldybt forstaaar Lodsens og Fisserens fuldt ud at vurdere dens udmærkede Egensta- ber. Den har frelst mere end en Lods, og ført mere end et Skib, der syntes viet til Undergang, ind i sikker Havn.

Antagelig udfolder Nils Grifsen den største Baadbygger-Virksomhed hertilands. Ved Siden af Nybygningen udfører han en Række Fortømninger og Reparationer. Han har leveret flere Baade ogsaa til Sverige og Danmark, og for Danstien er han i den senere Tid kommet ivej med at bygge Fiskevaser til Opbevaring af og Forsejling med levende Fisk. Han har ogsaa Haab om at faa levere Baade for den belgiske Fiskebedrift, skjønt han begif- den Laabelighed, hjælpsom og tillidsfuld som han er, at opgive Dimensioner og alle Detailler til en anden Driftsherre, der arbejder to Prøvebaade for et belgisk Kompani. Dette var beklageligt, da Ar- bejdet utvilsomt burde været udført under Nils Grifsens kyndige Ledelse og med Bistand af hans usædvanlig dygtige Ar- bejdsflo. Værre følger tør vi haabe det ikke faar for Nils Grifsens fremtidige Drift, da den Mand, han skjæntede fuld Tillid, anses for en Hædersmand. Sagen vil blive fulgt med Opmærksomhed.

Denne jevne og bramfri Mand, hvis Virksomhed vi her kortelig skildrer, lever indestængt i Nedenæs' trangeste Fjeld- revne. Herhjemme er hans Navn hoved- sagelig kjendt af Lodsere, Fiskere og Jag- mænd. Og dog er han paa god Vej,

til at vinde udenlandsk Anerkjendelse for sin fortrinlige Baadform og sit samvittighedsfulde Arbejde!

Det er iøvrigt ikke tilfældigt, at en Mand netop i Nedenæs driver det vidt paa dette Strøg; ti Sjømandskab har jo fra Arilds Tid lagt Nedenæsingen saaatfige i Blodet. Dg stærkere Eg og Juru, end der gror i Nedenæs, vokser ikke i Landet.

Det er mærkeligt, hvor langt en energisk, intelligent og strengt samvittighedsfuld Mand kan drive det ogsaa herhjemme, naar han fuldt ud forstaaer at tilgodegjøre Egnens Naame for det praktiske Livs Behov. Nils Erikken begyndte med to tomme Hænder. Nu ejer han Narviken, hvortil han har indkjøbt Skov; han har Andel i Jædrift, og han sidder efter nedenæsiske Forholde i særdeles gode Kaar. Han er Ungkarl; men han har ikke desto mindre en overmaade stor Husholdning, og hans Hus er det kostbareste og gjæsteventligste i Sognet.

Ogsaa som Søn og Broder er Nils Erikken en sjelden Mand. Sine gamle Forældre har han forsyret i lang Tid; en Brodrene, som tidlig blev Enke, og som sad igjen med smaa Børn i trange Kaar, fandt i Narviken et godt og fredet Hjem. Desuden har han i sit Hus en ældre ugift Søster. Hans 75aarige Moder er endnu Sjælen i Husvæsenet, og hans Fader, som er 76, men som fer ud som en Mand paa høist de 60, er altid i Aktivitet med Fiskeri eller Gaardsdrift. Der er Liv, Virksomhed og huslig Hygge i Narviken. Dg naar Stuen, som kan hælde, er fuld af Løbser og Fiskere, der tinger nye Baade, eller som skal ha gamle udbedret og saa videre, saa drøstes Baadformer, Sejlas, Løbslivet og Fiskebedriften af praktiske Mænd, hvis Ord er bygget paa rig Erfaring, og man er her Vidne til et Liv, ejendommeligt for vor Skjærgaard og særlig for den nedenæsiske, hvor „Blaatøjen“ er Risteplag, og hvor Sjømandskab og Løbsbedrift spiller en Rolle, som intet andet Sted i vort „havomfranske“ Land.

I dette bevægede Liv, et Spejlbillede af Nedenæsingens hundreedaarige Erfaringer og sociale Udvikling, er Nils Narviken det lysende Midtpunkt, og paa den praktiske Sjøbedrifts Omraade har han

indlagt sig Fortjenester, som sent vil glemmes.

Han er Oplysningsven som saa og et gavnligt Medlem af Skolekommissionen. Om hans Intelligens og Trang til Udvikling bærer hans Bøger, hvoriblandt man selv sagt finder „Bibliotek for de tusen Hjem“, det beste Vidnesbyrd.

Har Dyrene et Sprog?

Der er vistnok mange, for hvem den blotte Tante om, at de lavere Dyrearter skulde have et Sprog, vil synes eventyrlig. Men denne ophøjede Opfatning af vor Overlegenhed næredes ikke af Oldtidens, ligesaa lidt som den deles af vore Dages mindre civiliserede Folkelag. Grækerne og Romerne var aldeles forvisede om, at Dyrene talte et Sprog, som de forstod indbyrdes, og som ogsaa kunde læres af Menneskene. Derjom to Kinesere førte en Ordveksling i sit eget Sprog, saa vilde denne for et ulært Menneske ikke synes mere forstaaelig end to Spurves Bludren under et Løbetag. Ja, man tør endog formode, at en Sang i et fremmed Tungemaal for et umusikalsk Menneske, som kun kjender sit eget Tungemaal, ikke er af større Betydning end Maaltrostens Sang eller Lærens Trille. I et tidligere Tidrum i den menneskelige Kultur herstede vidt og bredt den Opfatning, at Dyrene talte det Lands Sprog, hvor de strejfedes om, og lige til vore Dage er der blandt uciviliserede Folkelag Sagn om, hvad Fuglene og Dyrene sagde, og om Mennesker, som kunde samtale med Skogens og Bjerghulernes Beboere. Ifølge gamle Forfatters Udsagn havde enkelte Folkestammer en naturlig Evne til at forstaa visse Dyr's Tale. Saaledes sagdes Araberne at forstaa Kraakerne og Citruskerne Drenene. Enkelte syriske Stammer forstod Bjørnens Sprog, andre Løvens, og der er en schwabisk Fortælling om en Mand, der samlede en hel Del nyttig Runskab ved at lytte til, hvad den øvrige Verden betragter som Gaafsnadder. I Koranen fremstilles Salomo som den, der er dygtig i denne forsømte Del af Sprogvidensskaben; og det er en af de fikreste troede

Historier i Middelalderen, at Pave Sylvester II af Maurerne lærte at forstaa Fuglens Strig. Det er i Virkeligheden ikke usandsynligt, at det var dette Sagn, der danne Grundvolden for den tykke Folkhistorie om, at den Gut, der lærer at forstaa Dyrenes Sprog, tilfist blir Biskop i Rom.

At dette er naturligvis den sagnagtige Side af Spørsmålet. Men der er i saadanne Historier ogsaa en praktisk Betragtning. Ingen, som nogeninde har lyttet til de mere snaksomme Medlemmer af Dyreriget, kan undlade at føle sig overbevist om, at de fleste, om ikke alle de højere Dyr, er i Besiddelse af Midler til at tale sammen. Papegøjer og andre Fugle kan i timevis sidde i den ivrigste Samtale, og meget ofte kan et Par Aber blive overrasket inde i et tropisk Krats Dyb i en saa alvorlig Samtale som om de havde tilhørt de Lohænderede istedetfor de Firhænderede. Hvert Dyr har en ejendommelig Maade at udtrykke Glæde og Had, Brede og Fornøjelse paa og især Fuglene ytrer sine Følelser i saa Henseende gennem et, vi giver Navn af Sang. Men det er alligevel ikke lykkes at lære at forstaa, netop hvilke Følelser, de giver Lyd ved disse ofte yndige Toner, om vi end forstaaer Betydningen i Almindelighed. De Vagtposter, som mange Dyr udstiller, medens de øvrige leger eller søger Føde, udstøber skarpe Lyd, naar deres Kammerater trues af Fare, og disse deres advarende Raab følges øjeblikkelig af, at alle forsvinder. Paa den anden Side lærer de lavere Dyr med Lethed vort Sprog, forsaavidt det tjener deres Formaal. En Hund, en Hest, eller et Spand Okser vil med Lethed adlyde de Ordre de modtager, og vi har alle set, hvorledes Gjetterhunde har fulgt sin Herres Befalinger, uagtet Ordene ikke var henvendt til dem. Europæere kan ofte i aarevis opholde sig i et Land, uden at blive herrer over Sproget. En Hund eller en Hest er sjelden saa tungnem. De er istand til saa grundig at tilegne sig et Sprog, at de selv efter en Aarrækkes Forløb tydelig kan erindre det. Dette er sandt, ikke alene for Husdyrenes Bedkommende, men ogsaa for de vilde Dyr, der i Almindelighed ansees